



JUSTITIS MINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Samina Munir Lanewala
Sagsnr.: 2014-0035-0242
Dok.: 1314967

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål BB og BC
fra Folketingets Retsudvalg den 16. september 2014**

Samrådsspørgsmål BB:

”Ministeren bedes under henvisning til den kritik, der er fremsat af såvel Konkurrencestyrelsen, Finanstilsynet og Kuratorerne i konkursboer nærmere redegøre for den arbejdsmæssige situation i Bagmandspolitiet (SØIK) og den nærmere årsag til, at oversendte sager efter det angivne i stort omfang ikke efterforskes.”

Samrådsspørgsmål BC:

”Ministeren bedes redegøre for, om ministeren er enig i Bagmandspolitiet (SØIK) prioritering af arbejdsopgaver, når man ifølge den fungerende chef hos Bagmandspolitiet har prioriteret de mange simple sager frem for de mere tunge sager, eller om ministeren mener, at der er behov for at ændre på arbejdsgangene hos Bagmandspolitiet.”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Preben Bang Henriksen (V).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

1. Temaet for dette samråd er arbejdssituationen hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, herunder prioriteringen af arbejdsopgaverne og samarbejdet med andre offentlige myndigheder.

Jeg vil gerne indledningsvis understrege, at jeg har stor forståelse for den interesse for området, som samrådsspørgsmålene er udtryk for. Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet – som jeg i resten af talen vil betegne SØIK – arbejder med særdeles vigtige sager.

Det er sager, som kan have konsekvenser for rigtig mange mennesker, eller som ligefrem kan have samfundsmæssig betydning.

Og det er også sager, som ofte kræver en særlig indsigt i finansielle forhold og stiller store krav til politiet og til anklagemyndigheden.

Så når der rejses kritik af SØIK's indsats med at få efterforsket og retsforfulgt mulige økonomiske forbrydelser, skal det selvfølgelig tages alvorligt. Det er helt afgørende, at indsatsen på dette område er i orden.

[Samrådsspørgsmål BB]

2. Jeg har forstået samrådsspørgsmål BB sådan, at der sigtes til den medieomtale, der på det seneste har været om SØIK's samarbejde med andre offentlige myndigheder i anledning af en rapport fra konsulentfirmaet McKinsey.

[Rapporten fra McKinsey]

Den pågældende rapport er oversendt til Retsudvalget ved besvarelsen af spørgsmål nr. 1488.

Som det fremgår af besvarelsen, er der tale om en rapport, som Rigsadvokaten og SØIK har fået udarbejdet som led i et såkaldt eksternt "review" af SØIK's opgavevaretagelse.

Arbejdet med dette ”review” var og er fortsat et led i anklagemyndighedens fokus på behandlingen af sager om økonomiske kriminalitet. ”Reviewet” skulle bl.a. komme med anbefalinger til en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne og pege på tiltag, som kan styrke styringen af sagerne og muligheden for at handle fleksibelt.

3. McKinseys undersøgelsesrapport, der er dateret den 30. april 2014, er som sagt bestilt af anklagemyndigheden, og jeg har derfor til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmålet også indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten har i den forbindelse hørt SØIK.

SØIK har oplyst om konsulentundersøgelsen, at den bl.a. består af interviews med en række samarbejdspartnere, herunder Finanstilsynet, som er blevet citeret for nogle kritiske bemærkninger i medierne.

Der er grund til at fremhæve, at konsulentundersøgelsen bl.a. konkluderer, at SØIK’s samarbejde med særmyndigheder, herunder Finanstilsynet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, generelt er fornuftigt.

Men der er forbedringsmuligheder.

Når det er sagt, bør det også indledningsvist fremhæves, at de myndigheder, der i medierne er omtalt som kritikere af SØIK’s opgavevaretagelse, i konsulentundersøgelsen også har peget på flere styrker hos SØIK.

Finanstilsynet har bl.a. vurderet, at der i forhold til samarbejdet med SØIK er gode erfaringer på hvidvaskområdet.

Det fremgår også, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen generelt har et godt samarbejde med SØIK, og at dette særligt gælder for den såkaldte prævisitering af sagerne. Det er også fremhævet, at SØIK har særlige styrker, når det handler om at skære sager til og vurdere efterforskningsmetoder.

4. Men som sagt peges der samtidig på, at der er forbedringsmuligheder. Og det skal der heller ikke lægges skjul på.

Når det kommer til områder, hvor SØIK har forbedringspotentiale, fremgår det således af undersøgelsens sammenfatning, at Finanstilsynet mener, at banksagerne ikke er blevet varetaget med tilstrækkelig kvalitet. Det fremgår også, at Finanstilsynet skulle være af den opfattelse, at der ikke er ført nok principielle sager ved domstolene for at få afprøvet nye lovbestemmelser.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har ifølge undersøgelsesrapporten foreslået, at SØIK arbejder med at begrænse sagsbehandlingstiderne og på at forbedre kompetenceafgrænsningen mellem SØIK og styrelsen.

Konsulentundersøgelsen omhandler derimod ikke samarbejdet mellem SØIK og kuratorer i konkursboer, sådan som man eller s kunne få indtryk af, når man læser samrådsspørgsmålet.

Det synes jeg lige bør nævnes for en god ordens skyld.

5. Det var nogle ord om McKinseys undersøgelse.

I spørgsmål BB er der efterspurgt en nærmere redegørelse for den arbejdsmæssige situation i SØIK og om – som det hedder i spørgsmålet – ”årsagen til, at oversendte sager efter det angivne i stort omfang ikke efterforskes”.

Det giver efter min opfattelse mest mening at besvare dette spørgsmål sammen med spørgsmål BC.

[Samrådsspørgsmål BC]

6. I dette spørgsmål – BC – bliver jeg spurgt, om jeg er enig i SØIK's prioritering af arbejdsopgaverne, eller om jeg mener, at der er behov for at ændre på arbejdsgangene hos SØIK.

[SØIK's brug af rapporten fra McKinsey]

I den forbindelse vil jeg gerne starte med at sige, at jeg fra Rigsadvokaten har fået oplyst, at man hos SØIK nu vil se på de bidrag, som man har fået fra bl.a. Finanstilsynet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i forbindelse med konsulentundersøgelsen.

SØIK har også fremhævet, at det netop var hensigten med bestillingen af konsulentundersøgelsen at få kvalificeret inspiration til, hvordan man kunne gøre tingene på en mere hensigtsmæssig måde.

Desuden er det meningen, at den nye chef for SØIK, som er tiltrådt her den 1. september i år, skal udarbejde en samlet implementeringsplan, der kan sikre en fremadrettet styrkelse af den måde, som SØIK løser sine opgaver på.

I den forbindelse vil der bl.a. blive set på de anbefalinger, der indgår i konsulentundersøgelsen.

[Forbedringsmuligheder påpeget af Finanstilsynet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen]

7. Jeg vil nu i lyset af samrådsspørgsmålene redegøre nærmere for SØIK's arbejde inden for de områder, der af henholdsvis Finanstilsynet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen karakteriseres som ”områder med forbedringsmuligheder”.

[Banksagerne]

8. Hvis vi starter med de såkaldte banksager, har SØIK oplyst, at man i forlængelse af finanskrisen modtog en lang række anmeldelser om mulige strafbare forhold fra Finanstilsynet og fra SKAT.

SØIK har iværksat efterforskning i alle disse sager, når der har været en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart.

SØIK har om disse sager oplyst følgende om antal og status:

Gennem de senere år er der løbende blevet anmeldt en række forhold, som vedrører pengeinstitutter eller deres ledelse.

Pr. september 2014 er der ti sager under efterforskning i SØIK mod ledende medarbejdere eller ledelsen i banker. Der er rejst sigtelse i de ni af dem, og i tre af de ni sager vil tiltalespørgsmålet blive afgjort inden

for nær fremtid. Sigtelserne går på bl.a. mandatsvig, bedrageri, kursmanipulation og overtrædelse af lov om finansiel virksomhed.

Herudover er der en række sager, som er færdigefterforsket, og hvor der er rejst tiltale:

Tre af disse sager er berammet til hovedforhandling i byretten her i efteråret 2014. Tiltalerne går også her på mandatsvig, bedrageri, kursmanipulation og overtrædelse af lov om finansiel virksomhed.

Én sag er i øjeblikket under hovedforhandling i byretten. Det drejer sig om en sag, hvor der er rejst tiltale for kursmanipulation.

Én sag er i øjeblikket under ankebehandling i landsretten. Her er der rejst tiltale for kursmanipulation.

Og så er der én sag, som for nylig afgjort med vedtagelse af en bøde på 30.000 kr. for overtrædelse af lov om finansiel virksomhed.

Der er således en række sager om banker hos SØIK, som fortsat er under behandling.

[Afprøve lovgivningens grænser]

9. Der er også sager, som ikke er blevet rejst. Her kan nævnes Roskilde Bank-sagen, hvor SØIK besluttede ikke at rejse en sag.

SØIK redegjorde tilbage i 2012 nærmere for, at man efter en grundig efterforskning havde vurderet, at der ikke var bevismæssigt grundlag for at føre en sag mod ledelsen i Roskilde Bank.

Det er helt centralt for anklagemyndighedens arbejde, at der kun bliver rejst en straffesag, hvis der er tilstrækkelig grundlag for, at den både bevismæssigt og juridisk set vil kunne føre til domfældelse. Det er et grundlæggende princip i den danske strafferetspleje.

Anklagemyndigheden kan derfor ikke rejse en straffesag for f.eks. at få testet forskellige grænser i lovgivningen, hvis der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at antage, at sagen vil kunne føre til domfældelse.

Det ligger i øvrigt uden for dette samråd at gå nærmere ind i de strafferetlige overvejelser i de enkelte sager, herunder Roskilde Bank-sagen.

[Prioritering af ressourcerne]

10. Samrådet handler derimod mere generelt om SØIK's prioriteringer. Og når det kommer til spørgsmålet om prioritering af opgaverne, skal SØIK og den øvrige del af anklagemyndigheden – på samme måde som alle andre offentlige myndigheder – naturligvis prioritere sine ressourcer.

Særligt når det gælder behandlingen af de enkelte straffesager, er det også fastsat i retsplejeloven, at anklagemyndigheden kan lade ressourcemæssige betragtninger indgå.

Det kan bl.a. betyde, at anklagemyndigheden i nogle tilfælde kan skære et sagskompleks til og koncentrere kræfterne om det, der i den konkrete sammenhæng strafferetligt anses for at være sagens hovedkerne.

SØIK har i denne forbindelse oplyst, at det er afgørende for, at særligt store, økonomiske straffesager kan håndteres inden for rimelig tid, at anklagemyndigheden kan foretage den rette beskæring af sagerne.

SØIK foretager således løbende en vurdering af, om det er muligt at fremme straffesagers behandling igennem en tilskæring af større sagskomplekser.

Det betyder, at SØIK efter omstændighederne undlader at efterforske eller rejse tiltale for forhold, hvis det på forhånd står klart, at tiltale for disse forhold ikke vil føre til en væsentlig strengere straf end den, de tiltalte personer ellers ville få.

SØIK har ligeledes oplyst, at anvendelsen af retsplejelovens muligheder for at lade ressourcemæssige betragtninger indgå i behandlingen af straffesagerne, løbende medvirker til, at man både kan behandle sagerne hurtigere, og at man kan behandle flere sager.

[Sagsbehandlingstiderne]

11. Som sagt har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i konsulentundersøgelsen bl.a. peget på SØIK's sagsbehandlingstid.

Og som det også fremgår af det, som jeg før var inde på om fokus på at skære sager til, er man i SØIK meget opmærksom på, at der skal træffes afgørelse om tiltale spørgsmål inden rimelig tid.

SØIK arbejder derfor også målrettet på, at tiltale spørgsmålet i større sager skal være afklaret inden 1 år og 6 måneder fra sigtelsestidspunktet.

I retsplejeloven er det således bestemt, at sigtede efter 1 år og 6 måneder kan få rettens vurdering af, om der er særlig grund til at kræve fremskyndelse af anklagemyndighedens afgørelse af tiltale spørgsmålet.

SØIK har i den forbindelse oplyst, at der endnu ikke i nogle af SØIK's straffesager har været tilfælde, hvor den sigtede har anmodet domstolene om at fremskynde afgørelsen af tiltale spørgsmålet.

En opgørelse foretaget af SØIK den 12. september i år viser, at der aktuelt er 9 sagskomplekser i SØIK med langvarige sigtelser. Og de var overvejende begrundet i sagernes omfang og kompleksitet eller i, at det har været nødvendigt at inddrage særmyndigheder eller få retshjælp fra udlandet.

SØIK har oplyst, at man er meget optaget af at nedbringe sagsbehandlingstiden, og man arbejder løbende med en række forskellige initiativer på den front.

Og når SØIK udarbejder implementeringsplanerne i kølvandet på McKinseys rapport, vil man også overveje, hvilke yderligere initiativer der kan tages for at få nedbragt sagsbehandlingstiden. Man vil bl.a. fokusere på at øge overblikket over ressourcerne og anvendelsen af dem.

[Kompetenceafgrænsningen mellem SØIK og særmyndigheder]

12. Det sidste punkt, jeg vil berøre i denne sammenhæng, er det, som Konkurrence- og Forbrugerrådet er citeret for om, at der ønskes bedre kompetenceafgrænsning mellem SØIK og styrelsen.

SØIK har oplyst, at man har et godt og tæt samarbejde med de myndigheder, man ofte samarbejder med, f.eks. SKAT, Finanstilsynet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Ved finanslovsaftalen i 2011 blev SØIK styrket med en ekstrabevilling, som bl.a. skulle bruges til at varetage to nye taskforce-grupper mellem SØIK og henholdsvis SKAT og Finanstilsynet.

Disse taskforce-grupper har til formål at styrke koordineringen mellem myndighederne og sikre, at myndighederne mere målrettet kan gennemføre bredere efterforskning af målgrupper og mistænkte.

SØIK ændrede også organisation i 2013. Det medførte bl.a., at der blev etableret en række faglige specialgrupper, hvor det er de samme medarbejdere, som behandler f.eks. alle sager om konkurrence- og børsretlige emner. Hermed skabes der en særlig faglig viden på de enkelte sagsområder.

SØIK har også oplyst, at der jævnligt afholdes møder med SKAT, Finanstilsynet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen for at drøfte behandlingen af de straffesager, som myndighederne anmelder.

Desuden har særmyndighederne indstationeret medarbejdere hos SØIK for eksempelvis at bistå med behandlingen af større sagskomplekser.

SØIK har i øvrigt oplyst, at hvis SØIK ikke finder grundlag for at rejse tiltale i en sag, der er anmeldt af en særmyndighed, vil sagen altid blive drøftet med myndigheden, før efterforskningen indstilles og påtale opgives.

[Fremadrettede initiativer]

13. Som jeg tidligere har været inde på, er konsulentundersøgelsen fra McKinsey udarbejdet som led i anklagemyndighedens fokus på, at behandlingen af sager om økonomisk kriminalitet tilrettelægges på den mest hensigtsmæssige måde.

Anklagemyndigheden vil nu lade anbefalingerne indgå i arbejdet med udarbejdelsen af en samlet implementeringsplan.

Men allerede forud for konsulentundersøgelsen gennemførte Rigspolitiet og Rigsadvokaten i 2013 et omfattende, tværgående analyseprojekt, der skulle undersøge, hvilke tiltag der generelt kunne styrke politiets og anklagemyndighedens evne til at forebygge, efterforske og retsforfølge økonomisk kriminalitet.

Analysen mundede ud i flere anbefalinger, og arbejdet med at udmønte disse anbefalinger er i gang og vil også fortsætte i den kommende tid.

Her vil der bl.a. blive taget stilling til de fremtidige snitflader mellem SØIK og politikredsene.

Hensigten med dette arbejde er at sikre den bedst mulige anvendelse af de særlige muligheder, der er i SØIK for at behandle store straffesager om økonomisk kriminalitet, og at sikre større gennemsigtighed i sagsfordelingen mellem SØIK og politikredsene.

[Afslutning]

14. Som jeg indledte med at sige, ligger det også mig på sinde, at varetagelsen af straffesager på dette vigtige område kører bedst muligt.

Jeg har i den forbindelse fuld tillid til, at anklagemyndigheden kan løfte opgaven. Og jeg kan med tilfredshed konstatere, at anklagemyndigheden benytter flere forskellige redskaber til at sikre det bedste resultat, herunder ekstern konsulentbistand.

Konsulentundersøgelsen fra McKinsey viser ikke – som nogen måske prøver at udlægge den – at SØIK ikke er en sund organisation.

Konsulentundersøgelsen viser, at SØIK på en række vigtige punkter generelt ligger på niveau med andre offentlige myndigheder. Og på nogle områder ligger SØIK over gennemsnittet. Det gælder f.eks. medarbejdernes motivation og ansvarsbevidsthed.

Men nu handler dette samråd jo mest om de kritikpunkter, som andre myndigheder er citeret for i undersøgelsen, og som er blevet udlagt i medierne. I den forbindelse får tingene jo ofte lidt ekstra krydderi, og nuancerne forsvinder.

Når det er sagt, skal der ikke være tvivl om, at SØIK bestemt lytter til kritikken og nu vil følge op på den som led i det løbende samarbejde med bl.a. Finanstilsynet og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Så for at runde af vil jeg opsummere således:

SØIK er en vigtig institution i vores retssystem. Det er alle vist enige om.

Jeg har tillid til de anklagerfaglige vurderinger, som anklagemyndigheden, herunder SØIK, foretager. Det gælder både i forhold til behandlingen af de enkelte sager og i forhold til opgavevaretagelsen i en bredere forstand.

Da anklagemyndigheden i 2013 besluttede at få udarbejdet undersøgelsen fra McKinsey, var det ikke udtryk for, at SØIK generelt fungerer dårligt. Men fordi det altid kan være nyttigt at se på, hvordan noget kan gøres bedre.

Og det, synes jeg, er en sund holdning at have til sit arbejde, at man gerne vil gøre tingene endnu mere effektivt og med en endnu højere kvalitet.

Tak for ordet.